

Sygn. akt I ACz 1235/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Władysław Pawlak

Sędziowie: SSA Zbigniew Ducki

SSA Marek Boniecki (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2015 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) S.A. w W.

przy udziale I. P. Funduszowi (...)

o udzielenie zabezpieczenia

na skutek zażalenia uprawnionego na pkt 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 lutego 2015 roku, sygn. akt IX GCo 22/15

postanawia: zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylić rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 (drugim) orzeczenia.

Sygn. akt I ACz 1235/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie udzielił zabezpieczenia roszczeń wnioskodawcy: o ustalenie nieistnienia zastawu na 3.137 udziałach spółki pod firmą (...) - (...) sp. z o.o. w K. powstałego na podstawie umowy zawartej w dniu 23 stycznia 2014 r. pomiędzy wnioskodawcą (...) S.A. w W. oraz obowiązany (...) P. Fundusz (...) w W. (obecnie: (...) P. Fundusz (...) w likwidacji) oraz o ustalenie nieistnienia zastawu rejestrowego na 3.137 udziałach spółki (...) - (...) sp. z o.o. w K. powstałego na podstawie umowy zawartej w dniu 23 stycznia 2014 r. pomiędzy wnioskodawcą i obowiązany, ewentualnie o stwierdzenie nieważności umów zastawu oraz zastawu rejestrowego, poprzez zakazanie na czas trwania postępowania obowiązanemu dokonywania czynności związanych z zastawem, w tym w szczególności czynności zaspokojenia się z przedmiotu zastawu oraz wykonywania jakichkolwiek praw korporacyjnych związanych ze stanowiącymi własność (...) S.A. 3.137 udziałami spółki (...) - (...) sp. z o.o. będącymi przedmiotem umów zastawu oraz zastawu rejestrowego z dnia 23 stycznia 2014 r. (pkt(...)) a nadto uzależnił wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia od złożenia przez wnioskodawcę kaucji w wysokości 4.340.000 zł na zabezpieczenie roszczeń (pkt (...)) i wyznaczył wnioskodawcy pod rygorem upadku zabezpieczenia dwutygodniowy termin na wytoczenie przeciwko uczestnikowi powództwa (pkt(...)).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy podał, iż uprawniony jest współnikiem posiadającym 3.137 udziałów o łącznej wartości 3.137.000 zł w spółce (...) sp. z o.o. W dniu 23 stycznia 2014 r. pomiędzy stronami doszło do podpisania porozumienia dotyczącego zasad przeprowadzenia restrukturyzacji części zadłużenia uprawnionego wobec obowiązanego z obligacji serii (...) w wyniku wykonania którego w tym samym dniu uprawniony jako zastawca i obowiązanym jako zastawnik zawarli umowę zastawu oraz umowę zastawu rejestrowego do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 4.340.000 zł - obie na 3.137 udziałach uprawnionego w spółce (...) w celu - jak wskazano w ww. umowach - zabezpieczenia wiarygodności wynikających z obligacji, które zostały wskazane jako obligacje serii (...) wyemitowanych przez uprawnionego, a nabytych przez obowiązanego. Ustanowiony zastaw rejestrowy został wpisany do rejestru zastawów

w dniu 11 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy wskazał, że tego samego dnia, tj. 23 stycznia 2014 r. uprawniony zawarł z (...) Fundusz (...) porozumienie o podobnej treści jak to zawarte z uczestnikiem, z tym że dotyczące wierzytelności pieniężnej o zapłatę kwoty nominalnej obligacji serii (...) powiększonej o odsetki i w tym dniu zawarł też z (...) umowę zastawu i umowę zastawu rejestrowego na 19.271 udziałach uprawnionego w spółce (...) sp. z o.o. w celu zabezpieczenia roszczenia (...) o zapłatę za obligacje serii (...) do najwyższej sumy zabezpieczenia 25.390.000 zł, zaś ustanowiony zastaw rejestrowy został wpisany do rejestru zastawów w dniu 24 lutego 2014 r. Według uprawnionego, wierzytelność, która została zabezpieczona zastawem rejestrowym na rzecz obowiązanego została wskazana błędnie i nigdy nie istniała, gdyż przysługiwała Funduszowi(...)

W takich okolicznościach Sąd Okręgowy uznał roszczenie uprawnionego za uprawdopodobnione, podobnie jak interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Mając nadto na uwadze, iż uprawniony nie wykupił wyemitowanych przez siebie obligacji i nadal jest zobowiązany do ich wykupu wobec obowiązanego, Sąd Okręgowy na podst. art. 739 §1 k.p.c. zdecydował o uzależnieniu wykonania zabezpieczenia od uiszczenia przez uprawnionego na rachunek Sądu kaucji na zabezpieczenie roszczeń powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu, ustalając wysokość kaucji na kwotę 4.340.000 zł, czyli najwyższą sumę zabezpieczenia ustaloną w umowie zastawu rejestrowego.

Orzeczenie powyższe w zakresie, w jakim Sąd uzależnił wykonanie postanowienia od złożenia przez wnioskodawcę kaucji w wysokości 4.340.000 zł zaskarżył uprawniony. Skarżący zarzucił, że nie zachodzi żadna realna groźba wyrządzenia obowiązanemu szkody w wyniku zastosowania zabezpieczenia w kształcie określonym w punkcie 1 zaskarżonego postanowienia. Samo bowiem czasowe uniemożliwienie zaspokojenia się z przedmiotu zastawu oraz czasowe zakazanie wykonywania praw korporacyjnych nie może w żaden sposób spowodować powstania w jego majątku szkody. W przypadku gdyby roszczenie uprawnionego okazało się niezasadne, obowiązanemu nadal będzie bowiem przysługiwać prawo w kształcie, w jakim zostało wpisane do rejestru zastawów. Żalący dodał, iż ustanowiona kaucja stanowi w istocie dodatkowe zabezpieczenie dla obowiązanego, mające wejść w miejsce kwestionowanych przez uprawnionego zastawu i zastawu rejestrowego, a nadto stanowi dla niego nadmierne obciążenie. Zaznaczył ponadto, że zaskarżone postanowienie nie mieści się w dyspozycji art. 739 k.p.c. i nie jest możliwe jego wykonanie, a co za tym idzie niedopuszczalne jest uzależnienie jego wykonania od złożenia kaucji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie uprawnionego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 739 §1 k.p.c. wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia sąd może uzależnić od złożenia przez uprawnionego kaucji na zabezpieczenie roszczeń obowiązanego powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu, a z kaucji tej będzie przysługiwało obowiązanemu pierwszeństwo zaspokojenia przed innymi należnościami zaraz po kosztach egzekucyjnych. Przesłanką zastosowania przez sąd tego przepisu jest zatem stwierdzenie, że wykonanie określonego postanowienia o zabezpieczeniu przez uprawnionego stwarza niebezpieczeństwo doznania szkody przez obowiązanego. Ocena co do tego, czy należy orzec kaucję na zabezpieczenie, należy do sądu, który orzeka o takim zabezpieczeniu, jeżeli istnieje realna obawa, że obowiązanemu może być narażony na poniesienie szkody wskutek wykonania postanowienia o zabezpieczeniu. Jednocześnie, jak słusznie zauważa się w doktrynie, skoro ustanowienie obowiązku złożenia kaucji przez uprawnionego ma służyć zapewnieniu zaspokojenia ewentualnego przyszłego roszczenia odszkodowawczego obowiązanego poprzez zabezpieczenie tego roszczenia, to obowiązek uiszczenia kaucji spełnia podobną funkcję jak zabezpieczenie tego roszczenia na ogólnych zasadach. Po ustanowieniu przez sąd kaucji obowiązanemu znajduje się w zakresie swojego roszczenia odszkodowawczego w sytuacji zbliżonej do uprawnionego. Wydaje się zatem, że sąd, oceniając potrzebę zabezpieczenia jego roszczeń odszkodowawczych, powinien rozważyć istnienie podobnych przesłanek jak określone w art. 730¹ k.p.c. dla udzielenia zabezpieczenia, takich jak uniemożliwienie lub poważne utrudnienie wykonania wyroku zasądzonego odszkodowanie np. z powodu budzącej wątpliwość sytuacji majątkowej uprawnionego (por. D. Zawistowski, Komentarz do art. 739 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex).

Sąd Okręgowy, uzasadniając swoje rozstrzygnięcie w przedmiocie kaucji, wskazał, że nie można wykluczyć, iż wartość udziałów, na których ustanowiono zastawy, zmieni się w sposób diametralny na niekorzyść. Konstatacja taka nie została jednak poparta żadnymi wiarygodnymi przesłankami. Zauważyć przy tym trzeba, że określenie takiej wysokości kaucji, musiałoby zasadzać się na założeniu, że obciążone udziały staną się całkowicie bezwartościowe. Brak jest również obecnie uprawdopodobnionych zebranych w sprawie materiałem podstaw do przyjęcia, że wartość udziałów w ogóle spadnie. Podkreślenia wymaga jeszcze jedna okoliczność. Jak wynika z treści porozumienia między stronami z dnia 23 stycznia 2014 r., roszczenia zobowiązanego funduszu z tytułu nabytych obligacji serii (...) zostały zabezpieczone m.in. wekslem własnym in blanco oraz hipoteką umowną do kwoty 5.250.000 zł. Wskazano jednocześnie, że porozumienie, które ograniczało możliwość zaspokojenia się zobowiązanego funduszu obowiązuje jedynie do 15 marca 2014 r. Niezależnie od tego, w świetle twierdzeń samego uprawnionego, nie zostało ono zrealizowane wobec nieustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w postaci zastawów. W tej sytuacji nie ma przeszkód, aby zobowiązany realizował swoje roszczenia w inny sposób niż poprzez zbycie będących przedmiotem zastawu udziałów.

W świetle przytoczonych wyżej argumentów stwierdzić należy, że w toku postępowania nie ujawniło się prawdopodobieństwo wystąpienia okoliczności, które pozwalałyby na konstatację o zagrożeniu wystąpienia szkody po stronie zobowiązanego w związku z wykonaniem zabezpieczenia polegającego na zakazaniu na czas trwania postępowania dokonywania czynności związanych z zastawem. Dopiero bowiem uprawdopodobnienie, że zobowiązany nie jest w stanie w pełni zaspokoić się w inny sposób, a w dalszej kolejności, że istnieje obawa utraty wartości będących przedmiotem zastawów udziałów, mogłoby uzasadniać zastosowanie w rozpoznawanej sprawie przepisu art. 739 §1 k.p.c. Oczywiście Sąd Apelacyjny ma na uwadze to, że zaspokojenie się wierzyciela z zastawu może okazać się dla niego najmniej uciążliwe. Okoliczność ta jednak zasadniczo pozostaje bez znaczenia tak dla zaistnienia, jak i wysokości ewentualnej szkody związanej z wykonaniem postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. Pamiętać też trzeba, że obowiązanemu w razie zmiany okoliczności, które legły u podstaw rozstrzygnięcia w przedmiocie zabezpieczenia, także w zakresie kaucji, przysługuje uprawnienie przewidziane w art. 742 §1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.